

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2004-2005

---

4 MAI 2005

Proposition de loi modifiant les articles 406 et 407 du Code civil, en vue de laisser le libre choix de l'établissement bancaire lors de l'établissement ou du rétablissement de la tutelle de mineurs d'âge

(Déposée par M. Luc Willems)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi tend à apporter une modification ponctuelle au Code civil en vue d'accorder au tuteur, au subrogé tuteur et au mineur âgé de 15 ans ou plus, une plus grande autonomie dans le choix de l'établissement bancaire lors de l'établissement ou du rétablissement de la tutelle de mineurs d'âge.

La proposition contient une disposition élargissant considérablement la liberté de choix pour les personnes précitées.

Le juge de paix compétent reste par ailleurs associé au choix de l'établissement bancaire lorsque les parties précitées ne parviennent pas à prendre une décision d'un commun accord.

Les dispositions relatives à la tutelle des mineurs (1) qui figurent dans le Code civil ont déjà été radicalement modifiées par la loi du 29 avril 2001 modifiant diverses dispositions légales en matière de tutelle des mineurs (*Moniteur belge* du 31 mai 2001).

---

(1) Livre Ier, titre X «De la minorité, de la tutelle et de l'émancipation», chapitre II, articles 389 à 475 du Code civil.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2004-2005

---

4 MEI 2005

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 406 en 407 van het Burgerlijk Wetboek, met het oog op de vrije keuze van bankinstelling bij de inrichting of herinrichting van de voogdij over minderjarigen

(Ingediend door de heer Luc Willems)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel strekt ertoe om, mits een beperkte wijziging van het Burgerlijk Wetboek, meer autonomie te verlenen aan de voogd, de toeziende voogd en de minderjarige van 15 jaar oud of ouder, bij de keuze van de bankinstelling in het kader van de inrichting of de herinrichting van de voogdij over minderjarigen.

Het voorstel bevat enerzijds een bepaling die de keuzevrijheid van de voormelde personen aanzienlijk uitbreidt.

Anderzijds wordt de bevoegde vrederechter nog bij de keuze van bankinstelling betrokken, voorzover de voormelde partijen niet tot een eensgezinde beslissing komen.

Aan de bepalingen inzake de voogdij over minderjarigen (1), opgenomen in het Burgerlijk Wetboek, zijn reeds er ingrijpende wijzigingen doorgevoerd bij de wet van 29 april 2001 tot wijziging van verscheidene wetsbepalingen inzake de voogdij over minderjarigen (*Belgisch Staatsblad* van 31 mei 2001).

---

(1) Boek I, titel X «Minderjarigheid, voogdij en ontvoogding», hoofdstuk II, artikelen 389 tot 475 van het Burgerlijk Wetboek.

La tutelle des enfants mineurs s'ouvre si les père et mère sont décédés, légalement inconnus ou dans l'impossibilité durable d'exercer l'autorité parentale (1).

Celui des père et mère qui exerce en dernier lieu l'autorité parentale peut désigner un tuteur. Mais c'est généralement le juge de paix compétent qui désigne, de préférence parmi les membres de la famille proche, un tuteur qui sera chargé :

— d'éduquer le mineur et de gérer ses biens en bon père de famille;

— de représenter le mineur dans tous les actes de la vie civile;

— d'employer les revenus du mineur pour assurer l'entretien de celui-ci et lui dispenser des soins;

— de requérir l'application de la législation sociale dans l'intérêt du mineur (2).

L'article 406, § 1er, du Code civil dispose que, dans le mois qui suit la notification de sa nomination, le tuteur fait dresser un inventaire assorti d'une estimation de la valeur des immeubles et des meubles du mineur.

Le tuteur a donc une responsabilité importante, bien que son pouvoir de décision soit assez limité. Le pouvoir de décision appartient en effet essentiellement au juge de paix.

Les actuels articles 407 à 412 contiennent une énumération des décisions que le juge de paix prend relativement à la gestion des biens du mineur.

En vertu de l'article 407, § 1er, 4°, du Code civil, le juge de paix fixe par ordonnance motivée l'établissement agréé par la Commission bancaire, financière et des assurances où sont ouverts les comptes sur lesquels sont versés les fonds ou déposés les titres et les valeurs mobilières du mineur.

De plus, le juge de paix peut confier à cet établissement bancaire, aux conditions qu'il fixe, une mission de gestion des fonds, titres et valeurs mobilières appartenant au mineur.

(1) Article 389, alinéa 1er, du Code civil.

(2) Article 405 du Code civil.

Minderjarigen worden onder voogdij geplaatst indien de beide ouders overleden zijn, wettelijk onbekend zijn of in de voortdurende onmogelijkheid zijn om het ouderlijk gezag uit te oefenen (1).

De ouder, die het laatst het ouderlijk gezag heeft uitgeoefend, kan een voogd kiezen. Meestal echter wijst de bevoegde vrederechter een voogd aan, bij voorkeur in de kring van naaste familieleden, die :

— de minderjarige opvoedt en zijn goederen beheert als een goede huisvader;

— de minderjarige vertegenwoordigt in alle burgerlijke handelingen;

— de inkomsten van de minderjarige besteedt aan diens levensonderhoud en verzorging;

— de toepassing van de sociale zekerheid vordert in het belang van de minderjarige (2).

Overeenkomstig artikel 406, § 1, van het Burgerlijk Wetboek is de voogd verplicht binnen een maand na de kennisgeving van zijn benoeming een boedelbeschrijving op te stellen met waardeschatting van de roerende en onroerende goederen van de minderjarige.

De verantwoordelijkheid die de voogd draagt is bijgevolg groot, maar zijn beslissingsbevoegdheid is vrij beperkt. Het is vooral de vrederechter die over de belangrijkste beslissingsmacht beschikt.

De huidige artikelen 407 tot 412 bevatten een opsomming van de beslissingen die de vrederechter neemt met betrekking tot het beheer van de bezittingen van de minderjarige.

Artikel 407, § 1, 4°, van het Burgerlijk Wetboek, bepaalt dat de vrederechter bij een met redenen omklede beschikking de door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende bankinstelling aanduidt, waar de bankrekeningen van de minderjarige worden geopend en waar zijn effecten en waardepapieren worden gedeponneerd.

Bovendien kan de vrederechter aan die bankinstelling opdragen om, onder door hem bepaalde voorwaarden, de kapitalen, effecten en waardepapieren van de minderjarige te beheren.

(1) Artikel 389, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

(2) Article 405 van het Burgerlijk Wetboek.

En principe, tous les établissements bancaires agréés entrent donc en considération. Dans la pratique, il s'avère que nombre de juges de paix s'en tiennent à l'ancienne obligation d'ouvrir un carnet d'épargne pour le mineur à la CGER. Dans le contexte actuel, le tuteur se voit souvent contraint de confier les moyens financiers et les transactions financières du mineur à la SA FORTIS Banque, qui a succédé à l'ancienne Caisse générale d'épargne et de retraite.

Il est ressorti de la réponse de la ministre de la Justice à une question parlementaire de l'auteur concernant le choix de l'établissement bancaire dans le cadre de la tutelle des mineurs, que l'on ne dispose pas de chiffres concrets permettant d'assurer un suivi du choix des juges de paix (1).

La présente proposition de loi vise à insérer, à l'article 406 du Code civil, un § 3 qui permettra à l'avenir au tuteur, au subrogé tuteur et au mineur lui-même, pour peu que ce dernier ait atteint l'âge de 15 ans, de décider conjointement et sur un pied d'égalité quel établissement bancaire se verra confier les ressources financières du mineur.

Un mineur âgé de 15 ans ou plus est en effet parfaitement en mesure de faire valoir sa préférence pour une banque déterminée.

L'obligation pour le tuteur de se concerter avec le subrogé tuteur et avec le mineur satisfaisant au critère de l'âge permet déjà de prévenir toute confusion d'intérêt.

Par mesure de sécurité, une des dispositions proposées exclut l'établissement bancaire du tuteur ou du subrogé tuteur, ce qui signifie qu'il ne peut être désigné comme établissement bancaire du mineur.

À défaut de consensus entre le tuteur, le subrogé tuteur et éventuellement le mineur, c'est au juge de paix qu'il appartiendra de choisir l'établissement bancaire. L'article 407, § 1er, 4°, du Code civil est adapté à cet effet.

La proposition à l'examen ne contient aucune disposition spécifique relative à la révision des choix déjà effectués par le juge de paix en matière d'établissement bancaire. En vertu de l'article 407, § 2, les décisions du juge de paix relatives à la gestion des biens du mineur peuvent en effet toujours être revues, à la demande de toute partie intéressée.

(1) Demande d'explication n° 3-458, Sénat de Belgique, *Annales*, n° 3-86, 2 décembre 2004.

In principe komen dus alle erkende bankinstellingen hiervoor in aanmerking. In de praktijk blijken heel wat vrederechters terug te grijpen naar de vroegere verplichting om een ASLK-renteboekje te openen voor de minderjarige. In de huidige context wordt de voogd vaak verplicht de financiële middelen en transacties van de minderjarige in handen te geven van de NV FORTIS-Bank, de opvolger van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

Uit het antwoord van de minister van Justitie op een parlementaire vraag van de indiener met betrekking tot de keuze van bankinstelling in het kader van de voogdij over minderjarigen, is gebleken dat er geen concrete cijfers beschikbaar zijn, aan de hand waarvan het keuzegedrag van de vrederechters zou kunnen worden opgevolgd (1).

Dit wetsvoorstel beoogt via de invoeging van een § 3 in artikel 406 van het Burgerlijk Wetboek, in de toekomst de voogd, de toeziende voogd en de minderjarige zelf, indien hij de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt, gezamenlijk en gelijkwaardig te laten beslissen aan welke bankinstelling de financiële middelen van de minderjarige worden toevertrouwd.

Een minderjarige van vijftien jaar of ouder kan immers perfect een voorkeur voor een bepaalde bank laten gelden.

Het feit dat de voogd dient te overleggen met de toeziende voogd en met de minderjarige, die aan de leeftijdsvereiste voldoet, staat belangenvermenging reeds in de weg.

Voor alle zekerheid is in de bepaling opgenomen dat de eigen bankinstelling van de voogd en de toeziende voogd wordt uitgesloten en niet als bankinstelling voor de minderjarige kan worden aangeduid.

Indien de voogd, de toeziende voogd en eventueel de minderjarige geen eensgezindheid bereiken, bepaalt de vrederechter welke bankinstelling wordt aangeduid. Daartoe wordt artikel 407, § 1, 4°, van het Burgerlijk Wetboek aangepast.

Er is in dit wetsvoorstel geen specifieke bepaling opgenomen met betrekking tot de herziening van de reeds gemaakte keuzes van bankinstelling door de vrederechter. Het is immers zo dat, met toepassing van artikel 407, § 2, de beslissingen van de vrederechter met betrekking tot het beheer van de bezittingen van de minderjarige steeds kunnen worden herzien, op verzoek van iedere belanghebbende.

(1) Vraag om uitleg nr. 3-458, Belgische Senaat, *Handelingen*, nr. 3-86, 2 december 2004.

Le tuteur, le subrogé tuteur et éventuellement le mineur lui-même peuvent donc demander la désignation d'un autre établissement bancaire, d'un placement plus rentable de fonds, d'un investissement plus rentable, etc., conformément aux règles de « gestion dynamique » (1).

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 406 du Code civil, remplacé par la loi du 29 avril 2001, est complété par un § 3, libellé comme suit :

« § 3. — Dans le mois qui suit la notification de sa nomination, le tuteur désigne un établissement bancaire reconnu par la Commission bancaire, financière et des assurances où il ouvrira les comptes sur lesquels seront versés les fonds ou déposés les titres et les valeurs mobilières du mineur.

Le tuteur ne procède au choix de l'établissement bancaire qu'après une concertation obligatoire avec le subrogé tuteur et le mineur, pour autant que ce dernier ait atteint l'âge de 15 ans.

Le tuteur, le subrogé tuteur et le mineur ayant atteint l'âge de 15 ans prennent la décision sur un pied d'égalité.

Les établissements bancaires auprès desquels le tuteur et le subrogé tuteur sont eux-mêmes clients, n'entrent pas en considération pour assurer la gestion des intérêts financiers du mineur.

---

(1) Gallus N., « La nouvelle loi sur la tutelle », JT, 2002, p. 78.

Op die manier kan een voogd, een toeziende voogd of eventueel de minderjarige zelf verzoeken om de aanduiding van een andere bankinstelling, van een meer rendabele plaatsing van gelden, van een meer rendabele belegging enz., in overeenstemming met de regels voor « dynamisch beheer » (1).

Luc WILLEMS.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 406 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 29 april 2001, wordt aangevuld met een § 3, luidende :

« § 3. — De voogd duidt binnen een maand, volgend op de kennisgeving van zijn benoeming, een door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende bankinstelling aan, waar hij vervolgens de rekeningen opent, waarop de kapitaalstortingen voor de minderjarige plaatsvinden, en waar de effecten en waardepapieren van de minderjarige worden gedeponeerd.

De voogd gaat slechts over tot de keuze van bankinstelling na verplicht overleg met de toeziende voogd en de minderjarige, indien hij reeds de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt.

De voogd, de toeziende voogd en de minderjarige, die de leeftijd van vijftien jaar reeds heeft bereikt, nemen de beslissing met een gelijkwaardige stem.

De bankinstelling, waar de voogd of de toeziende voogd zelf als cliënt aan verbonden is, komt niet in aanmerking om de financiële belangen van de minderjarige te behartigen.

---

(1) Gallus N., « La nouvelle loi sur la tutelle », JT, 2002, blz. 78.

À défaut d'unanimité, le juge de paix désigne l'établissement bancaire par ordonnance motivée, en application de l'article 407.»

Art. 3

L'article 407, § 1er, 4°, du même Code, remplacé par la même loi, est remplacé par la disposition suivante :

«4° l'établissement agréé par la Commission bancaire, financière et des assurances où sont ouverts les comptes sur lesquels sont versés les fonds ou déposés les titres et les valeurs mobilières du mineur, mais uniquement en cas d'absence de consensus sur le choix de l'établissement bancaire, conformément à l'article 406, § 3, entre le tuteur, le subrogé tuteur et le mineur, qui a atteint l'âge de 15 ans.»

Art. 4

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

5 avril 2005.

Bij gebrek aan eensgezindheid duidt de vrede-rechter de bankinstelling aan, bij een met redenen omklede beschikking, met toepassing van artikel 407.».

Art. 3

Artikel 407, § 1, 4°, van hetzelfde Wetboek, vervangen door dezelfde wet, wordt vervangen als volgt :

«4° de door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende instelling waar de rekeningen worden geopend, waarop de kapitaalstortingen voor de minderjarige plaatsvinden, en waar de effecten en waardepapieren van de minderjarige worden gedeponeerd, doch enkel voorzover er inzake de keuze van bankinstelling, overeenkomstig artikel 406, § 3, geen eensgezindheid bestaat tussen de voogd, de toezienende voogd en de minderjarige, die de leeftijd van vijftien jaar reeds heeft bereikt.».

Art. 4

Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

5 april 2005.

Luc WILLEMS.